

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

19 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în următoarea componență:

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Boico Victor

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Pasat Liliana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2018, în cauza penală privind-o pe

Robu Elena Xxxxx, născută la xxxxx, în s. Xxxxx r-nul Xxxxx, domiciliată în s. Xxxxx, r-nul Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 17.05.2018 - 09.07.2018

2. instanța de apel: 08.08.2018 - 21.11.2018

3. instanța de recurs: 21.01.2019 - 19.03.2019

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 09 iulie 2018, în procedura judecării pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, Robu Elena Xxxxx a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 145 alin. (2) lit. e¹) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu executare în penitenciar pentru femeii de tip închis.

A fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de procuror, privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 17.946 lei, cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea experizelor judiciare suportate de către Procuratura Generală a Republicii Moldova.

2. Potrivit sentinței, s-a stabilit că Robu Elena Xxxxx, la 14 ianuarie 2018, în jurul orei 13³⁰, aflându-se în locuința lui Robu Elena Ion, situată în s. Xxxxx r. Xxxxx, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în urma relațiilor de conflict apărute cu soțul Grosu Mihail, cu scopul de a-l omorî, dându-și seama că prin acțiunile sale pune în pericol viața ultimului și că aceste acțiuni pot duce la moartea lui, intenționat, i-a aplicat soțului Grosu Mihail o lovitură cu cuțitul în regiunea cutiei toracice și anume în regiunea inimii, cauzându-i prin aceasta vătămări corporale, care conform raportului de expertiză judiciară nr. 201829C0014 din 16 februarie 2018, se califică ca vătămări corporale grave, periculoase pentru viață, în rezultatul cărora victima a decedat la fața locului.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1 Procuror, care a solicitat casarea acesteia în latura încasării cheltuielilor judiciare, dispunând rejudecarea cauzei potrivit modului stabilit pentru prima instanță cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care de la Robu Elena să fie încasată suma de 17.946 lei, cu titlu de cheltuieli suportate de stat în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare, în prezenta cauză penală.

În motivarea cererii de apel, a invocat că:

- prima instanță a dat o apreciere justă circumstanțelor cauzei și a calificat corect acțiunile inculpatei în baza art. 145 alin. (2) lit. e¹) Cod penal și i-a aplicat corect pedeapsa în limitele sancțiunii prevăzute de Codul penal. Concomitent la pronunțarea sentinței, instanța de judecată a respins solicitarea încasării cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiă;

- făcând referire la prevederile art. 229 alin. (2) Cod penal, astfel conform datelor de la urmărirea penală s-a stabilit că, au fost suportate cheltuieli de judecată în sumă de 17.946 lei, în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare;

- cheltuielile suportate de către stat în legătură cu efectuarea expertizelor judiciare sunt urmare a acțiunilor lui Robu Elena condiționate de săvârșirea infracțiunii pe cauza penală în care este acuzată, astfel că între cheltuielile suportate și acțiunile inculpatului există o legătură de cauzalitate directă și în conformitate cu prevederile art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de judecată poate obliga condamnații să recupereze cheltuielile judiciare. Prin neîncasarea cheltuielilor judiciare de la Robu Elena nu s-a atins pe deplin scopul legii penale, iar la dispunerea încasării acestor cheltuieli de la condamnat se va efectua o influență pozitivă și asupra altor indivizi care vor fi determinați astfel să nu săvârșească infracțiuni, cunoscând cu certitudine că pedeapsa este inevitabilă și toate daunele cauzate prin infracțiune și cheltuielile rezultate din aceasta urmează a fi recuperate.

3.2 Avocatul Berladean Lilia în numele inculpatei, care a solicitat admiterea acesteia cu casarea parțială a sentinței în partea ce ține de pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 10 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei, cu aplicarea art. 79 Cod penal și stabilirea pedepsei sub limita minimă prevăzută de legea penală, cu menținerea în rest a sentinței.

În motivarea apelului a invocat:

- cauza s-a examinat conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală. Robu Elena a avut un comportament cât se poate de decent, or, din start a conlucrat cu organul de urmărire penală, a recunoscut vina, nu a efectuat careva influențe asupra martorilor, succesul părții vătămate, nu s-a opus la administrarea mijloacelor probatorii. Remarcând că acest comportament s-a păstat și pe întreaga perioadă a investigare a cauzei, de soluționare a acesteia în cadrul instanței de judecată. Are la întreținere doi copii minori, antecedente penale nu are, pentru prima dată a săvârșit infracțiunea, regretă cele întâmplate

și sincer se căiește de cele comise, fapt pentru ce consideră că sunt prezente circumstanțe excepționale, care ar permite instanței aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal;

- Robu Elena nu a avut careva scop sau motiv de a comite infracțiunea pentru a face pe cineva să sufere. Circumstanțele atenuante nu comportă un caracter exhaustiv în raport cu circumstanțele agravante, căința sinceră, recunoașterea vinovăției, săvârșirea infracțiunii ca urmare a unui concurs de împrejurări grele de ordin personal sau familial, existența la întreținere a copiilor minori, pot servi ca o circumstanță atenuantă prevăzută de art. 76 alin. (1) Cod penal, astfel că cuantumul acestor circumstanțe atenuante ar putea servi drept circumstanțe excepționale în vederea aplicării art. 79 Cod penal.

3.3 Inculpată, care a solicitat admiterea acesteia, cu aplicarea unei pedepse mai blânde, sub limita minimă, conform prevederilor art. 79 Cod penal.

În motivarea apelului a invocat:

- a fost maltratată fizic și moral, de mai multe ori fiind însângerată și fără cunoștință, la care copiii acesteia pe ascuns apelau la poliție;

- la data de 14.01.2018, Grosu M. se afla în stare de ebrietate, astfel s-a început iarăși ceartă între ei, nu a avut intenția de a-l omorî, se afla deasupra ei cu cuțitul și nu putea să iasă, iar când a dorit să-i dea mâna într-o parte, pentru a nu fi înfiptă, aceasta s-a izbit și l-a înfipt cu cuțitul pe Grosu M.;

- solicită aplicarea unei pedepse mai blânde, sub limita minimă, conform prevederilor art. 79 Cod penal;

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2018, au fost respinse ca nefondate apelurile declarate și menținută sentința.

5. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a reținut, că prima instanță a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului în faptele incriminate.

În baza probelor acumulate în cadrul urmăririi penale, examinate și apreciate de către prima instanță, suplimentar apreciate de către instanța de apel prin o verificare multilaterală de fapt și de drept a circumstanțelor cauzei și a sentinței adoptate pe caz, instanța de apel a reținut, că prima instanță prin sentința adoptată justificat a ajuns la concluzia privind confirmarea calificării corecte a faptei comise de inculpată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (2) lit. e¹) Cod penal.

Instanța de apel a reținut că, pedeapasa penală a fost aplicată de către prima instanță în limita art. 145 alin. (2) lit. e¹) Cod penal, fiind luate în considerație circumstanțele cauzei și persoana vinovată precum și procedura de examinare a cauzei fiind în concordanță cu art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Instanța de apel menționat, că instanța de fond la stabilirea pedepsei a acordat deplină eficiență și s-a condus de principiile generale de aplicare a pedepsei consfințite în art. 61 alin. (2) Cod penal, precum și de criteriile generale de individualizare a pedepsei prevăzute de art. 75 Cod penal, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al faptei, circumstanțele faptei în care s-a produs infracțiunea, consecințele infracțiunii, personalitatea inculpatei care la locul de trai se caracterizează negativ, faptul că ultima recunoaște vina și se căiește de cele comise, cât și poziția succesului părții vătămate, posibilitatea de corectare și reeducare, prevenirea comiterii de noi infracțiuni, stabilindu-i lui Robu Elena o pedeapsă care își va atinge scopul penal.

Instanța de apel a considerat că nu pot fi reținute argumentele inculpatei, cât și apărătorului acesteia privind aplicarea prevederilor art. 79 Cod penal, ca circumstanțe excepționale dat fiind faptul că, inculpata are doi copii la întreținere, a recunoscut vina și este la prima abatere de la lege.

Sub acest aspect, instanța de apel a reținut caracteristica eliberată de Primăria comunei Ciutulești, r-nul Xxxxx, de la locul de trai a inculpatei, prin care ultima se caracterizează negativ, ca fiind consumatoare de băuturi alcoolice, persoană impulsivă care adesea intra în conflict cu soțul și copii. Mai mult ca atât, ultima deseori părăsea familia pe o perioadă îndelungată, lăsând copii minori la întreținerea tatălui, de către ultimul aceasta era căutată și întoarsă în familie pentru a avea grijă de copii.

Sub aspectul dat, instanța de apel a concluzionat că, inculpata Robu Elena nu a fost până la incident o mama grijulie pentru copii săi, din care fapt au fost respinse argumentele acesteia de a-i oferi posibilitatea de a sta alături de copii și a participa la educarea acestora, reținându-se gravitatea infracțiunii comise. Instanța de apel a admis, că inculpata poate să-și continue comportamentul amoral prin consumarea băuturilor alcoolice, ceea ce nu va duce la educarea în societate a copiilor minori.

Luând în considerație norma sus menționată, cât și circumstanțele cauzei, instanța de apel a ținut cont de faptul că, inculpata a recunoscut vina și se căiește de cele comise, a conclucrat cu organul de urmărire penală și a solicitat examinarea cauzei conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, care au fost deja luate în considerație de instanța de fond la aplicarea pedepsei penale, pedeapsa fiind redusă cu o 1/3. Despre existența copiilor minori de asemenea s-a luat în considerație, ultimei fiind aplicată pedeapsa minimă prevăzută de norma penală a infracțiunii încriminate, care prevede o pedeapsă cu mult mai aspră decât pedeapsa sub formă de până la 20 de ani închisoare sau detenția pe viață.

În ordinea celor expune, instanța de apel a ajuns la concluzia privind netemeinicia cererilor de apel înaintate de inculpată și avocatul acesteia, fiind considerate ca nefondate, pe care motiv au fost respinse.

La fel, instanța de apel, analizând argumentele acuzatorului de stat invocate în cererea de apel, cu privire la încasarea cheltuielilor judiciare de la inculpata Robu Elena, în sumă de 17 946 lei, le-a apreciat ca fiind neîntemeiate și contrare normelor de drept.

Respectiv, instanța de apel a considerat, că organul de urmărire penală era obligat prin lege să ordoneze efectuarea expertize judiciare în scopul constatării tuturor circumstanțelor cauzei, or potrivit art. 143 alin. (1) pct. 1), 2), 6) Cod de procedură penală, expertiza se dispune și se efectuează, în mod obligatoriu, pentru constatarea: cauzei morții; gradului de gravitate și a caracterului vătămărilor.

Totodată, instanța de apel a apreciat ca neîntemeiate argumentele invocate de către partea acuzării în cererea de apel referitor la faptul, că instanța de judecată a dat o interpretare eronată prevederilor legale și urma să încaseze din contul lui Robu Elena cheltuielile judiciare, or efectuarea expertizei judiciare a fost dispusă în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, fiind o acțiune procesuală ce ține de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina acuzării de stat.

6. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar procurorul, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea recursului invocă:

- instanțele de judecată au interpretat eronat prevederile art. 227 alin. (1) Cod de procedură penală, or, ținând cont și de prevederile art. 228 alin. (3) și 229 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului;

- instanța de judecată o poate obliga pe Robu E. să recupereze cheltuielile de judecată;

- instanțele de judecată nu au clarificat obiectiv, necesitatea încasării cheltuielilor de judecată, adoptând o decizie neargumentată.

7. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, cu casarea parțială a hotărârii contestate, în partea cheltuielilor judiciare, din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

În această ordine de idei, rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța ierarhic inferioară la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și

unul reparator.

Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri contradictorii și nemotivate.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă, printre altele, temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Însă, contrar celor stipulate de legea procesual-penală, în cauza deferită judecătii instanța de apel nu a exercitat în deplină măsură aceste atribuții legale reglementate exhaustiv de legislator.

Reieșind din sumarul recursului declarat de procuror, se constată că acesta este întemeiat în baza pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția*.

Din conținutul recursului rezultă că, partea acuzării este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatei, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de faptul că instanța de apel a menținut sentința prin care a fost respinsă solicitarea acuzatorului de stat, privind încasarea de la Robu E. a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 17.946 lei

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub acest aspect, constată că această instanță, la examinarea apelurilor în partea expunerii asupra cheltuielilor judiciare, nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Astfel, instanța de recurs reține că, prima instanță a recunoscut-o vinovată și a condamnat-o pe Robu E. în baza art. 145 alin. (2) lit. e¹) Cod penal, la 10 ani închisoare, cu executare în penitenciar pentru femei de tip închis, totodată a

respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de procuror, privind încasarea de la inculpată a cheltuielilor de judecată în sumă de 17.946 lei, soluție menținută de către instanța de apel.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a indicat că „... Colegiul penal apreciază ca neîntemeiate argumentele invocate de către partea acuzării în cererea de apel referitor la faptul, că instanța de judecată a dat o interpretare eronată prevederilor legale și urma să încaseze din contul lui Robu Elena cheltuielile judiciare, or efectuarea expertizei judiciare a fost dispusă în vederea demonstrării vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, fiind o acțiune procesuală ce ține de administrarea probatoriului și formularea învinuirii, care sunt puse în sarcina acuzării de stat”, astfel considerând necesar respingerea apelului procurorului.

Prin urmare, se reține că procurorul solicită încasarea de la Robu E. a cheltuielilor judiciare în beneficiul statului, în sumă de 17.946 lei, dintre care suma de 3428 lei, în legătură cu efectuarea raportului de expertiză judiciară nr. 201829C0014 din 16 februarie 2018, suma de 13440 lei în legătură cu efectuarea raportului de expertiză biologică nr. 201805O0037 din 21 februarie 2018 și suma de 1078 lei în legătură cu întocmirea raportului de expertiză psihiatrică nr. 201837A0094 din 04 mai 2018

Colegiul penal lărgit atestă că, la soluționarea chestiunii cu privire la încasarea sau neîncasarea din contul inculpatei Robu E. a cheltuielilor judiciare, ce țin de efectuarea expertizelor, instanța de apel nu a ținut cont de:

- dispozițiile art. 227 alin. (1), (2) pct. 5) Cod de procedură penală, care stipulează că cheltuieli judiciare sînt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Cheltuielile judiciare cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală;

- în prezenta cauză penală, a fost dispusă efectuarea acțiunilor procesuale, fiind întocmite rapoartele de expertiză judiciară nr. 201829C0014 din 16 februarie 2018, de expertiză biologică nr. 201805O0037 din 21 februarie 2018 și de expertiză psihiatrică nr. 201837A0094 din 04.05.2018, pentru care a fost achitată suma de 17.946 lei;

- art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală care prevede că, cheltuielile judiciare sînt suportate de condamnat sau sînt trecute în contul statului. (2) Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci cînd aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu dispune de mijloacele necesare.

- art. 229 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor.

Deci, reieșind din concluziile expuse de către instanța de apel în motivarea soluției adoptate, Colegiul penal lărgit constată că, această instanță a dispus menținerea sentinței prin care a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată înaintată de procuror, privind încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 17.946 lei, cu titlu de cheltuieli pentru efectuarea experizelor judiciare, inculpata fiind eliberată total de la plata acestora, fără a indica, a motiva și a face careava referire la faptul dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea inculpatei, în conformitate cu prevederile art. 229 alin. (2) Cod de procedură penală.

Din considerentele expuse, Colegiul penal lărgit statuează, că decizia instanței de apel în cauza dată, este afectată de insuficiență în partea motivării soluției adoptate, ceea ce este incident cazului de casare invocat în speță și prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, iar erorile admise de către instanța de apel nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs, deoarece instanța de recurs nu este abilitată cu atribuții de a judeca cauza și a se pronunța asupra legalității sentinței, substituind instanța care a judecat apelul, cu încălcarea prevederilor procesuale-penale la pronunțarea hotărârii judecătorești.

În asemenea condiții, Colegiul penal lărgit consideră că, decizia instanței de apel în cauză urmează a fi casată parțial, în partea cheltuielilor judiciare, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte în instanța de apel, într-un nou complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererea de apel depusă de procuror în partea cheltuielilor judiciare; să-și argumenteze clar concluziile în decizia adoptată, să aprecieze toate circumstanțelor cauzei, să emită o soluție clară și motivată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, precum și de practica relevantă a CtEDO, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Bălți, Pasat Liliana, se casează parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 21 noiembrie 2018, în cauza penală privind-o pe **Robu Elena Xxxxx**, în partea cheltuielilor judiciare, cu dispunerea rejudecării cauzei în această parte de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Celelalte dispoziții ale deciziei atacate se mențin.

Decizia nu se supune căilor de atac, în partea rejudecării cauzei, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la data de 25 aprilie 2019.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecător

Cobzac Elena

Judecător

Toma Nadejda

Judecător

Țurcan Anatolie

Judecător

Boico Victor